

דנ"פ 8050/15 - יצחק קרן, נפגעת העבירה 4 נגד מדינת ישראל, נפגעת העבירה 4, יצחק קרן, מדינת ישראל, נפגעת העבירה, נפגעת העבירה

בבית המשפט העליון

דנ"פ 8050/15

דנ"פ 8925/15

כבוד הנשיאה מ' נאור

לפני:

המבקש בדנ"פ 8050/15: יצחק קרן

המבקשת בדנ"פ 8925/15: נפגעת העבירה 4 (בתו של המנוח)

נגד

המשיבות בדנ"פ 8050/15:

המשיבים בדנ"פ 8925/15: 1. מדינת ישראל

2. נפגעת העבירה 4 (בתו של המנוח)

1. יצחק קרן

2. מדינת ישראל

3. נפגעת העבירה (אב המנוח)

4. נפגעת העבירה (אם המנוח)

עמוד 1

בקשות לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 4209/14 שניתן ביום 15.11.2015 על ידי כבוד השופטים:
ס' ג'ובראן, י' דנציגר ומ' מזוז

תגובת המשיבה 1 בדנ"פ 8050/15 מיום 29.2.2016

תגובת המשיב 1 בדנ"פ 8925/15 מיום 21.1.2016

תגובת המשיבה 2 בדנ"פ 8925/15 מיום 29.2.2016

בשם המבקש בדנ"פ 8050/15

והמשיב 1 בדנ"פ 8925/15: עו"ד אבי חימי

בשם המבקשת בדנ"פ 8925/15

והמשיבה 2 בדנ"פ 8050/15: עו"ד נתנאל מויאל

בשם המשיבה 1

בדנ"פ 8050/15: עו"ד יאיר חמודות

בשם המשיבה 2

בדנ"פ 8925/15: עו"ד נילי פינקלשטיין

החלטה

לפניי שתי בקשות לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 4209/14 קרן נ' מדינת ישראל (15.11.2015). בפסק הדין נדחה פה אחד (השופט י' דנציגר, בהסכמת השופטים ס' ג'ובראן ו-מ' מזוז) ערעורו של הנאשם, יצחק קרן (להלן: קרן), על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, אשר זיכה את קרן מעבירת רצח, אך הרשיעו בעבירת הריגה וגזר עליו בין היתר עונש של 15 שנות מאסר בפועל ותשלום פיצויים לקרוביו של המנוח.

רקע

1. עובדות המקרה פורטו בפסק הדין מושא הבקשות לדין נוסף והן יובאו כאן בקיצור. ביום 25.7.1998, בסמוך לשעה 20:30, התפתחה תגרה בחנות מכולת ברחוב אקסודוס באשקלון. בשלב מסוים החל קרן לתקוף את המנוח, רמי עבדי (להלן: המנוח), ודקר אותו דקירה אחת בבית החזה שהביאה למותו. בסמוך לאחר האירוע המתואר עזב קרן לרוסיה ושהה בה כמעט 13 שנים. בשנת 2011, לאחר שקרן חזר מרצונו לישראל, הוא נעצר והוגש נגדו כתב אישום בעבירה של רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).
2. בית המשפט המחוזי קבע, במישור היסוד העובדתי, כי הראיות מוכיחות מעבר לכל ספק סביר שקרן הוא שדקר את המנוח. לעניין היסוד הנפשי, נקבע שקיים ספק סביר אם קרן אכן רצה בתוצאה הקטלנית, אך הוכח כי הוא פעל באדישות ובשוויון נפש לאפשרות גרימת מותו של המנוח. על כן, נקבע שלא התקיים היסוד הנפשי של עבירת הרצח, אך התקיים היסוד הנפשי של עבירת ההריגה. לנוכח האמור, זיכה בית המשפט המחוזי את קרן מחמת הספק מעבירה של רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, אך הרשיע אותו בעבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק זה.
3. במסגרת דיון בטיעונים לעונש שהתקיים ביום 5.11.2013, העלה קרן לראשונה את הטענה כי עבירת ההריגה שבה הורשע התיישנה זה מכבר. בהחלטתו מיום 13.3.2014, דחה בית המשפט המחוזי את הטענה ממספר טעמים. ראשית, נקבע כי עיתוי העלאתה המאוחר של הטענה, לאחר הכרעת הדין, מלמד על כך שקרן ויתר על טענה זו הלכה למעשה. שנית, נקבע כי ממילא, לשון סעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי) מורה כי בכוחה של טענת התיישנות להביא לביטול כתב אישום אך לא לביטול הרשעה. שלישית, נקבע כי קרן, כמי שנמלט מאימת הדין במשך תקופה ממושכת, מנוע מהעלאת טענת ההתיישנות. ורביעית, נפסק כי בנסיבות העניין בוצעו פעולות חקירה שיש בהן כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות בהתאם להוראות סעיף 9(ג) לחוק סדר הדין הפלילי.
4. בהמשך גזר בית המשפט המחוזי על קרן עונשים של 15 שנות מאסר בפועל (שמניין מיום מעצרו), שנתיים מאסר על תנאי, ופיצוי לנפגעי העבירה – קרוביו של המנוח – בסך כולל של 250,000 ש"ח (50,000 ש"ח לכל אחד מהורי המנוח; ו-150,000 ש"ח לבתו של המנוח (להלן: הנפגעת)).

פסק הדין מושא הבקשות לדין נוסף

5. קרן הגיש ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי וצירף את נפגעי העבירה כמשיבים. הערעור עסק בין היתר בדחיית טענת ההתיישנות ובגובה הפיצוי שנפסק לנפגעי העבירה. בית-משפט זה דחה פה אחד את ערעורו של קרן על הכרעת הדין ועל רוב רכיבי גזר הדין, פרט לרכיב הפיצויים שבו ערעורו התקבל.
6. קרן טען בערעורו בפני בית המשפט כי תקופת ההתיישנות בהתייחס לעבירת ההריגה בה הורשע עומדת על 10 שנים, אשר חלפו עוד בטרם הוגש נגדו כתב האישום. לטענתו, אין לזקוף לחובתו את העובדה שהעלה את טענת ההתיישנות בשלב דיוני מאוחר, הן משום שהטענה הפכה לרלוונטית רק לאחר שהורשע בהריגה ולא ברצח (עבירה שתקופת ההתיישנות הקבועה בצדה הינה 20 שנה) והן משום שסעיף 151 לחוק סדר הדין הפלילי אינו מונע מבעל דין לטעון טענה מקדמית דוגמת טענת ההתיישנות גם בשלבים המאוחרים של המשפט. לגופו של עניין, טען קרן כי לא בוצעה כל פעולת חקירה אשר יש בה כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות וכן כי מאחר שלא נמלט מאימת הדין, אין הוא מנוע מהעלאת טענת ההתיישנות.

7. בית-משפט זה דחה את טענותיו של קרן לענין טענת ההתיישנות מנימוקים החופפים בעיקרם לארבעת הנימוקים עליהם התבסס בית המשפט המחוזי. ראשית, משום שהעלאת טענת ההתיישנות מצד קרן בשלב כה מתקדם של ההליך, ובפרט כשרלוונטיות חלופת ההריגה הייתה ברורה הן לקרן והן למשיבה עובר להכרעת הדין, מלמדת על כך שקרן ויתר על הטענה מכללא. שנית, משום שגם אם תתקבל טענת ההתיישנות היא אינה יכולה להביא לביטול הרשעתו של קרן, בין היתר משום שסעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי מאפשר לבית המשפט לתקן את כתב האישום או לבטלו - אך לא לבטל הרשעה. שלישית, משום שהימלטותו של קרן מאימת הדין אינה מצדיקה את קבלת טענת ההתיישנות לגופה. ורביעית, היות שבמקרה דנן נערכו פעולות חקירה אשר עצרו את מרוץ ההתיישנות.

8. אשר לערעור על גזר הדין, נפסק כי המקרה דנן אינו מצדיק התערבות בעונש המאסר שהוטל על קרן. עם זאת, נקבע כי יש מקום להתערב בגובה הפיצוי שחויב קרן לשלם לקרובי המנוח. בית-משפט זה ציין כי פיצוי לנפגעי עבירה מוטל מכוח סעיף 77(א) לחוק העונשין. לפי הסעיף האמור, משהורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע העבירה פיצוי על הנזק או הסבל שנגרם לו. בה בעת, הסעיף קובע תקרת מקסימום לפיצוי, העשויה להשתנות לפי מצוות המחוקק. ביום הכרעת הדין (3.9.2013), עמדה תקרת הפיצוי על סך של 258,000 ש"ח, כך שלכאורה ניתן היה להשית על קרן פיצוי בסך כולל של 250,000 ש"ח העומד ברף זה. אולם, בית המשפט קיבל את טענתו של קרן, שלפיה את סכום הפיצוי המרבי יש לבחון לאור תקרת הפיצוי שהייתה קבועה בחוק במועד ביצוע העבירה. תקרת הפיצוי שהייתה קבועה בסעיף 77(א) לחוק העונשין ביום 25.7.1998, הוא יום ביצוע העבירה, עמדה על סך של 84,400 ש"ח. סכום זה הצמיד בית המשפט למדד המחירים לצרכן עד ליום מתן פסק הדין בערעור, כך שהסכום המעודכן לאחר הצמדה עמד על 119,736 ש"ח. בהתאם, נפסק כי יש להפחית את הפיצוי שבו חויב קרן מסך של 250,000 לסך של 119,736 ש"ח - סכום המשקף כאמור את סכום הפיצוי המרבי נכון למועד ביצוע העבירה בתוספת הצמדה. עוד נקבע כי יש לשמור על יחס החלוקה שהותווה בגזר הדין של בית המשפט המחוזי כך שסך של 48,000 ש"ח מתוך הסכום הכולל ישולמו לבתו של המנוח והיתרה תשולם שווה בשווה לכל אחד מהוריו.

9. קרן לא השלים עם תוצאת הערעור והגיש בקשה לדיון נוסף בכל הנוגע לדחיית ערעורו בסוגיית ההתיישנות. בד בבד, הגישה הנפגעת, בתו של המנוח, בקשה לדיון נוסף בענין הפיצוי.

בקשתו של קרן לדיון נוסף (דנ"פ 8050/15)

10. לטענת קרן, קביעותיו של בית המשפט בענין ההתיישנות עולות כדי הלכה חדשה וחשובה, העומדת בסתירה להלכות קודמות של בית המשפט העליון. לדידו, קביעתו של בית המשפט שלפיה טענת ההתיישנות שהועלתה לאחר הכרעת הדין אינה יכולה להביא לביטול הרשעה סותרת את לשון סעיף 151 לחוק סדר הדין הפלילי המאפשר לנאשם להעלות טענה מקדמית כגון התיישנות בכל שלב של המשפט. כמו כן, נטען כי קביעה זו סותרת את הלכת מונדרוביץ (ע"פ 2144/08 מונדרוביץ נ' מדינת ישראל (14.1.2010)) (להלן: ענין מונדרוביץ), שבה נקבע כי מרגע שחלפה תקופת ההתיישנות הנקובה בחוק, נשללת באופן מוחלט האפשרות לאכוף את הדין הפלילי על העבריין, ולא נותר בידי בית המשפט שיקול דעת בענין זה (פסקה 64 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה). לפיכך, בראיית קרן, הפרשנות הנכונה אותה יש לאמץ היא שניתן להעלות טענת ההתיישנות גם לאחר הכרעת הדין, וכי תוצאת קבלת הטענה במקרה מעין זה תהא ביטול ההרשעה.

11. קרן הוסיף וטען כי פסק הדין קבע הלכה חדשה נוספת ולפיה "העלאת טענת ההתיישנות בשלב כה מתקדם של ההליך מלמדת על כך שהמערער ויתר על הטענה מכללא" (פסקה 7 לבקשה לדיון נוסף). לטענת קרן, הוא לא ויתר

על העלאת טענת ההתיישנות לפני הערכאה הראשונה, אלא העלה אותה בהזדמנות הראשונה הרלוונטית מבחינתו, והיא לאחר זיכוי מעבירת הרצח והרשעתו בעבירת ההריגה. להשקפתו, יש לקבוע כי אין מניעה להעלות טענת התיישנות בכל שלב של ההליך, כל עוד מדובר בהזדמנות הראשונה שבה הטענה הפכה לרלוונטית.

12. עוד נטען כי קביעתו של בית המשפט שלפיה "הימלטותו של המערער מאימת הדין אינה מצדיקה את קבלת טענת ההתיישנות לגופה", סותרת הלכות קודמות של בית המשפט העליון, וביניהן את הלכת מונדרוביץ, שקבעה בהקשר זה כי "עובדת הימלטותו של המבוקש מגבולות המדינה המבקשת, שם ביצע את מעשי העבירה, אינה בבחינת 'מניעות מלפעול' שיש בה כדי לעכב את מרוץ ההתיישנות בפלילים לפי דיני ישראל" (עניין מונדרוביץ, פסקה 95 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה).

13. לבסוף הלין קרן גם על קביעת בית המשפט שלפיה במקרה דנן נערכו פעולות חקירה אשר עצרו את מרוץ ההתיישנות. לטענתו, הפעולות שביצעו רשויות האכיפה בעניינו התמצו בפעולות איתור והכנה לקראת הסגרה או חקירה, בעוד שלשיטתו, לפי הלכת מונדרוביץ, פעולות אלה אינן עולות כדי פעולות חקירה העוצרות את מרוץ ההתיישנות.

לנוכח האמור לעיל, טען קרן כי דין הבקשה לדיון נוסף להתקבל.

תגובת המדינה לבקשתו של קרן

14. המדינה סברה כי אין להיעתר לבקשה לדיון נוסף בעניין ההתיישנות, שכן אין בקיום דיון נוסף במקרה הנוכחי בכדי להביא לשינוי בתוצאה הסופית ובהרשעתו של קרן. לגישת המדינה, אף שאפשר שבפסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף יש מן החידוש, הרי שבית המשפט ביסס את החלטתו על מספר נימוקים חלופיים, כאשר חלקם מבטאים אך יישום הלכות קיימות או קביעת קביעות פרטניות בעניינו הספציפי של קרן. לפיכך, לגישת המדינה, ממילא לא יהיה בדיון נוסף בכדי לשנות את תוצאת פסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף.

הכרעה - בקשתו של קרן

15. לאחר שעיינתי בבקשה לקיום דיון נוסף, בתשובה לה ובפסק הדין מושא הבקשה, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום להורות בעניין זה על קיום דיון נוסף. לפי סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט, ניתן להיענות לבקשה לקיום דיון נוסף רק מקום שההלכה שנפסקה בבית משפט זה עומדת בסתירה להלכה קודמת או שמדובר בהלכה אשר מפאת חשיבותה, קשיותה או חידושה ראוי לקיים בה דיון נוסף. הליך של דיון נוסף הוא הליך חריג ונדיר, וכפי שהובהר בפסיקה, אין די בכך שההלכה שנפסקה סותרת הלכה קודמת או שיש בה חשיבות, אלא יש לבדוק האם יש הצדקה עניינית להביא את הנושא לדיון נוסף (ראו: דנ"פ 8439/10 מדינת ישראל נ' כהן, פסקה 10 להחלטתי (22.2.2011)). במקרה שלפנינו, אין בידי לקבל את טענתו של קרן כי נקבעו בפסק הדין הלכות חדשות המצדיקות דיון נוסף בהן.

16. כזכור, בענייננו, דחה בית המשפט את טענת ההתיישנות בשים לב לארבעה נימוקים חלופיים, אשר כל אחד מהם בנפרד שימש בסיס עצמאי לדחיית טענת ההתיישנות. ראשית נקבע כי נסיבותיו של המקרה דנן מובילות למסקנה כי קרן יותר מכלל על טענת ההתיישנות משהעלה אותה רק לאחר הכרעת הדין. בכך יישם בית המשפט את ההלכה הפסוקה

המסווגת את טענת ההתיישנות כטענה דיונית ולא מהותית ואשר מאפשרת לנאשם לוותר על העלאתה (ראו למשל: ע"פ 6629/98 הלר נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 346, 352-353 (2002)). בהתאם, מסקנת בית המשפט בהקשר זה מהווה אך יישום של הלכה קיימת ונטועה היטב בתשתית העובדתית הקונקרטית שנפרשה לפניו.

17. נימוק נוסף לדחיית טענת ההתיישנות נסב על הקביעה כי בוצעו בעניינו של קרן פעולות חקירה אשר הפסיקו את מרוץ ההתיישנות. קביעה זו נסמכה על סעיף 9(ג) לחוק סדר הדין הפלילי הקובע כי "בפשע או בעוון אשר תוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביהם חקירה על פי חיקוק... יתחיל מנין התקופות מיום ההליך האחרון בחקירה...". בית המשפט עמד בין היתר על כך שמזכר שתאריכו 4.12.2001 מלמד על כך שבשלהי שנת 2001 בוצעו ברוסיה פעולות לבקשתה של משטרת ישראל שתכליתן לוודא כי קרן אכן נמצא ברוסיה. לפיכך, לשיטת בית המשפט, בהתחשב בכך שקרן נעצר ביום 6.5.2011 ושהמזכר מוביל למסקנה כי התבצעו פעולות חקירה לאחר חודש מאי 2001 - ניתן לקבוע כי עבירת ההריגה לא התיישנה בנסיבות העניין.

18. בתוך כך, גם נתן בית המשפט מענה לטענתו של קרן, שלפיה הפעולות שבוצעו הינן פעולות "איתור והכנה" גרידא, ועל כן - לכאורה לפי הלכת מונדרוביץ - הן אינן מפסיקות את מרוץ ההתיישנות. בית המשפט קבע, כי בעוד שהלכת מונדרוביץ עסקה בפעולות לאיתור נאשם לצורך העמדתו לדין, בעניינו מדובר בפעולות לאיתור חשוד לשם המשך חקירה. לאור אמות המידה שנקבעו בפסיקה קודמת (ראו: ע"פ 347/07 פלוני נ' מדינת ישראל (18.11.2007)), נקבע כי גם פעולות מסוג זה מהוות "פעולות חקירה".

19. די היה בכל אחת משתי הנמקות אלו לבדה כדי לדחות את טענת ההתיישנות. משכך, אף אם בשתי ההנמקות האחרות שעליהן נסמך בית המשפט (טענת התיישנות אינה יכולה להביא לביטול הרשעה; והימלטות נאשם מהדין עוצרת את מרוץ ההתיישנות) יש מן החידוש - ואיני קובעת כי כך הדבר - אין הדבר מקים עילה לדיון נוסף. זאת, שכן התייחסותו של בית המשפט לנימוקים האחרים לא הייתה הכרחית להכרעה וממילא דיון נוסף בהם יהיה תיאורטי בלבד ולא יהיה בכוחו להשפיע על התוצאה בעניינו של קרן. כפי שהבהרתי במקום אחר, "הלכה פסוקה וידועה היא כי הליך הדיון הנוסף לא נועד למתן פתרון לשאלות תיאורטיות שהכרעה בהן לא תשפיע על זכויות בעלי הדין (דנ"א 1668/13 ארביב נ' מדינת ישראל, פסקה 7 להחלטתי (6.6.2013); דנ"פ 1237/15 מדינת ישראל נ' רפאל, פסקה 18 להחלטתי (5.7.2015)). אף יפים לעניינו דברי הנשיא א' ברק בדנ"פ 4103/99 אקב נ' מדינת ישראל (8.8.1999):

"לאחר שעיינתי בעתירה, בתגובת המשיבה ובחומר שלפניי נחה דעתי כי דין העתירה להידחות. דעת הרוב בפסק הדין נשוא העתירה נתמכה בשתי הנמקות חלופיות.

ההנמקה האחת, בה מתמקדים העותרים, היא כי החלטת בית המשפט המחוזי לקבל את הודעת העדה בפני המשטרה על פי סעיף 10א לפקודה, בכל הנוגע ל'גרעין הקשה' של ההודעה, אינה בלתי סבירה, וכי ניתן היה לבסס עליה את ההרשעה. ואולם, הנמקה נוספת בפסק הדין, חלופית, הייתה כי ניתן לקבל את עדותו של העד כראיה עיקרית, על פי סעיף 10א, ולראות בהודעת העדה חיזוק לראיה זו. בכל הנוגע לעדות זו טוענים העותרים (כדעת המיעוט של כב' השופט אריאל), כי פרשנותם של שופטי הרוב אינה נכונה, ולא ניתן להסיק מהעדות, כפי שהם הסיקו ממנה, כי העותר 1 הודה למעשה בפני העד כי הוא דקר את המנוח. בקביעה אחרונה זו של בית המשפט לא נקבעה כל הלכה, כנדרש בסעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, והיא אינה מצדיקה דיון נוסף בפסק הדין. להנמקה זו יוחד מקום מועט בעתירה, ודומה כי לא בכדי, שכן די בהנמקה זו כדי לייתר את הצורך בקיום דיון נוסף. הדיון הנוסף לא נועד לשם מתן פתרון לשאלות תיאורטיות, אשר הכרעה בהן לא תשפיע על זכויות בעלי הדין.... לאור ההנמקה השנייה לעיל, פסק הדין נשוא העתירה שבפני אינו מצדיק דיון נוסף בכל הנוגע להרשעה... מטעמים אלה, דין העתירה

להידחות" [ההדגשות הוספו - מ.נ.]

בקשתו של קרן נדחית אפוא.

בקשתה של נפגעת עבירה 4 לדיון נוסף (דנ"פ 8925/15)

20. כאמור לעיל, בתו של המנוח הגישה אף היא בקשה לקיום דיון נוסף. בקשתה של הנפגעת לדיון נוסף התמקדה בשאלת הפיצוי המרבי שניתן להטיל על מי שהורשע בביצוע עבירה בנסיבות שבהן קיים יותר מנפגע עבירה אחד שניזוק ממעשה העבירה. הנפגעת טענה כי פסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף קבע הלכה שמפאת חשיבותה וקשיותה מצדיקה דיון נוסף, ולפיה תקרת הפיצוי הקבועה בסעיף 77(א) לחוק העונשין מתייחסת לרף הפיצוי המרבי שניתן להטיל על מורשע בעבירה, מבלי שנדרש להביא בחשבון את מספר נפגעי העבירה. משמעות הדברים היא, כי גם במקום שבו יש מספר ניזוקים ממעשה העבירה לא ניתן לחרוג מהסכום המרבי הכולל הקבוע בחוק ויש לחלקו בין הנפגעים השונים.

21. לטענת הנפגעת, הלכה זו הינה הלכה קשה, הסותרת פסיקות קודמות של בית המשפט העליון שבהן נקבע כי סכום הפיצוי המקסימלי ישולם לכל אחד מנפגעי העבירה בנפרד ולא כסכום מצטבר, וכן פסיקות של בתי משפט מחוזיים ברוח זו שאושרו בערכאת הערעור. לפיכך, לטענת הנפגעת, מתקיימים התנאים לקיומו של דיון נוסף בסוגיית הפיצוי.

תגובת המדינה לבקשת הנפגעת

22. בפתח הדברים, הבהירה המדינה כי היא מסכימה עם עמדת הנפגעת ולפיה לנוכח לשון סעיף 77(א) לחוק העונשין ותכליתו, אין מניעה לפסוק לכל נפגע עבירה פיצוי עד לתקרה שהייתה בתוקף במועד ביצוע העבירה. במילים אחרות, המדינה סבורה כי סעיף 77(א) לחוק העונשין קובע תקרת פיצוי ביחס לכל נפגע עבירה, ועל כן במקרה של ריבוי ניזוקים בית המשפט מוסמך לפסוק לכל אחד מנפגעי העבירה פיצוי עצמאי, בכפוף לתקרת הפיצוי שבדין. לפיכך, לשיטת המדינה, במקרה דנן אכן היה ראוי להפחית את סכום הפיצוי שנפסק לנפגעת לסכום של 119,736 ש"ח (הסכום המקסימלי בעת ביצוע העבירה כשהוא מוצמד), ולא ל-48,000 ש"ח בלבד.

23. עם זאת, עמדת המדינה היא כי אין מקום לקיום דיון נוסף בפסק הדין. לטענתה, הסוגיה שעל הפרק כלל לא נדונה או הוכרעה בפסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף, וממילא היא עתידה להתברר במסגרת ערעור פלילי אחר (ע"פ 1076/15 טווק נ' מדינת ישראל) (להלן: עניין טווק). המדינה הוסיפה וטענה שדחיית הבקשה לדיון נוסף לא תסתום את הגולל על זכותה של הנפגעת לקבל פיצוי מלא, וזאת נוכח המסגרת החלופית העומדת לה לקבלת הפיצוי המגיע לה, במסגרת תביעה אזרחית נגררת לפלילים לפי סעיף 77 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט).

24. למען הסדר הטוב ושלמות התמונה העובדתית, יצוין כי פסק הדין בעניין טווק ניתן ביום 7.6.2016 ובו נפסק בדעת רוב (השופטים ד' ברק-ארז ו-א' שהם כנגד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין), כי תקרת הפיצוי שקובע סעיף 77(א) לחוק העונשין משקפת את סכום הפיצוי הכולל שניתן לפסוק לקרוביו של הקורבן שהיה הניזוק ישיר מהעבירה. ביום 18.9.2016 הוריתי על קיום דיון נוסף בפסק הדין בעניין טווק שעתיד להתברר ביום 29.11.2016 בראשות המשנה

לנשיאה, השופט א' רובינשטיין.

דין והכרעה - בקשתה של נפגעת עבירה 4

25. גם בעניינה של הנפגעת לא מצאתי עילה להורות על דין נוסף. טענתה העיקרית של הנפגעת נסובה על שאלת הפיצוי המרבי שניתן להטיל על נאשם מכוח סעיף 77(א) לחוק העונשין, בנסיבות שבהן קיים יותר מנפגע עבירה אחד שניזוק ממעשה העבירה. כזכור, בית המשפט המחוזי השית על קרן פיצוי הקרוב לתקרה המקסימלית שאותה מאפשר סעיף 77(א) לחוק העונשין בנוסחו הנוכחי (250,000 ש"ח כאשר התקרה הנוכחית עומדת על 258,000 ש"ח), שמתוכם סך של 50,000 ש"ח לכל אחד מהורי המנוח, וסך של 150,000 ש"ח לבתו של המנוח.

26. בערעור בפני בית המשפט העליון נקבע כי סכום הפיצוי יופחת לסך של 119,736 ש"ח, היות וזהו סכום הפיצוי המקסימאלי אותו ניתן להשית על קרן בהתאם לנוסח סעיף 77(א) לחוק העונשין כפי שחל במועד ביצוע העבירה, בצירוף הצמדה למדד. אולם, חרף ההפחתה בסכום הפיצוי עצמו, הורה בית המשפט בפסק דינו מושא הבקשה דן לשמור על יחס החלוקה שהותווה בפסק דינו של בית המשפט קמא.

27. מבלי להביע עמדה לגופה של הסוגיה העקרונית - אשר צפויה להתברר במסגרת הדיון הנוסף על פסק הדין בעניין טווק - במקרה דנן ההלכה שלטענת הנפגעת נקבעה בפסק הדין בעניין זה - כלללא נקבעה בו. כידוע, תנאי סף לקיום דיון נוסף הוא שבפסק הדין נקבעה הלכה באופן מפורש וגלוי (ראו: דנ"פ 602/16 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 להחלטתי (25.1.2016); דנ"פ 8439/10 מדינת ישראל נ' כהן, פסקה 11 להחלטתי (22.2.2011)). משמעות הדברים הינה "שבית-המשפט ביקש במועד ובכוונת-מכוון לקבוע הלכה, ולא עוד אלא שביטא את כוונתו באורח ברור ומפורש" (דנ"א 4804/02 רביזדה נ' גולדמן, פסקה 2 להחלטתו של השופט מ' חשין (19.8.2002)). עוד נפסק, כי היעדר התייחסות לסוגיה בפסק דין ראוי שיתפרש כאי נקיטת עמדה אשר אין בצידה כל משמעות הלכתית בעלת השלכות כלליות (ראו: דנ"פ 8289/05 עקרי נ' נציבת תלונות הציבור על שופטים, פסקה 10 להחלטת השופט מ' חשין (20.11.2005)).

28. עיון בפסק הדין מושא הבקשה לדיון נוסף מלמד כי בית המשפט לא ערך כלל דיון בסוגיית פרשנות רף הפיצוי המקסימאלי במקרה של ריבוי נפגעי עבירה, וגם לא נימק את עמדתו בסוגיית חלוקת הפיצוי בנסיבות המקרה דנן. סוגיה זו אף לא התעוררה בבית המשפט המחוזי. למעשה - היא מתעוררת לראשונה רק עתה, בשלב הבקשה לדיון נוסף. לפיכך, ברי כי בית המשפט לא ביקש להכריע בשאלה העקרונית שעניינה אופן חלוקת הפיצוי המקסימאלי לפי סעיף 77(א) לחוק העונשין במצב של ריבוי נפגעים, וקל וחומר שלא ביקש לקבוע הלכה חדשה בעניין זה (וראו גם את דברי השופט א' רובינשטיין בפסק דינו בעניין טווק, סעיף י' לפסק דינו). הנה כי כן, לא נקבעה בפסק הדין הלכה גלויה ומפורשת בעניין גובה הפיצוי המרבי למספר נפגעי עבירה. על כן, גם בקשתה של הנפגעת לקיום דיון נוסף נדחית. עם זאת, לאחר שיינתן פסק הדין בדיון הנוסף בעניין טווק, ובהתאם למה שייקבע בו, תוכל הנפגעת לבחון האם יש בכוחו להשפיע גם על עניינה, ובעניין זה איני קובעת דבר.

29. משעה שדחיתי את הבקשה לדיון נוסף מהטעם האמור, מתייתר הצורך לדון בנימוק הנוסף לדחיית הבקשה שהעלתה המדינה בתגובתה, ולפיו בפני הנפגעת ניצב מסלול חלופי לקבלת הסעד אותו היא מבקשת בדמות הגשת תביעה אזרחית נגדרת לפי סעיף 77(א) לחוק בתי המשפט.

30. סוף דבר - שתי הבקשות לדיון נוסף נדחות.

ניתנה היום, כ"ה בתשרי התשע"ז (27.10.2016).

ה נ ש י א ה
